

16.4.2003

1638/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Raino Marttunen

SUULLISEN HUOMAUTUKSEN ANTAMINEN VIRKAMIEHELLE

Arvostelette eduskunnan oikeusasiamiehelle 11.6.2001 osoittamassanne kantelukirjoituksessa Järvi-Suomen merenkulkupiirin liikennetoimialan päällikön Teille kirjallisesti antamaa suullista huomautusta lepoaikamääräysten rikkomisen johdosta. Tiedustelette, oliko kysymyksessä valtion virkamieslaissa tarkoitettu varoitus. Mielestänne väitetyn rikkomuksen tehnyttä henkilöä olisi aina ennen toimenpidettä kuultava. Pidätte saamaanne huomautusta yleensäkin aiheettomana. Mielestänne tekemänne tuntimäärä oli hyväksyttävä ja yleisesti noudatettu.

Kirjoituksen johdosta Järvi-Suomen merenkulkupiirin liikennetoimialan päällikkö ja piiripäällikkö ovat antaneet selvityksensä ja Merenkululaitos oman lausuntonsa. Jäljennökset näistä asiakirjoista lähetetään Teille oheisena tiedoksi.

Annetuissa selvityksissä on korostettu sitä, että kysymyksessä oli ainoastaan työnjohdollinen nuhtelu eikä valtion virkamieslain mukainen varoitus. Liikennetoimialan päällikön mukaan luotsien velvollisuutena on itse seurata lepoaikojen toteutumista. Lepoaikojen noudattamiseen oli piiripäällikön mukaan kiinnitetty huomiota muun muassa liikennetoimialan yhteistyötoimikunnan kokouksessa huhtikuussa 2001. Liikennetoimialan päällikkö oli tarkastaessaan luotsien työaikailmoituksia todennut, että olitte ollut toukokuussa 2001 yhtäjaksoisesti työssä 27,5 tuntia ilman yhtään lepotaukoa. Piittaamattomuus lepoaikojen noudattamisesta oli niin ilmeinen, että liikennetoimialan päällikkö päätti antaa suullisen huomautuksen kirjallisena korostaakseen näin riittävän levon tärkeyttä luotsaustyössä. Huomautus oli annettu työaikailmoituksen perusteella pyytämättä Teiltä muuta selvitystä asiasta.

Merenkululaitos on lausunnossaan myös todennut, ettei kyseessä ollut valtion virkamieslain 24 §:ssä tarkoitettu varoitus, vaan työnjohdollinen huomautus. Merenkululaitoksen mukaan ennen huomautuksen antamista Teille olisi kuitenkin tullut varata tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Merenkululaitos oli vuonna 1995 antanut yksiköille menettelyohjeet asiassa. Ohjeen mukaan virkamiehelle voidaan antaa kirjallinen tai suullinen huomautus, joka on valtion virkamieslain 24 §:n mukaista varoitusta lievempi toimenpide. Ohjeen mukaan virkamiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen suullisen tai kirjallisen huomautuksen antoa.

Totean, että voimassa olevassa valtion virkamieslaissa (750/94) ei ole nimenomaista mainintaa huomautuksen antamisesta. Aiemmassa valtion virkamieslaissa oli asiasta nimenomainen säännös. Nykyistä valtion

virkamieslakia koskevasta hallituksen esityksestä (HE 291/1993 vp) käy kuitenkin ilmi, että oikeustilaa ei tältä osin ollut tarkoitus muuttaa. Näin ollen huomautus on edelleen mahdollista antaa virkamiehelle, kuten Merenkululaitoksen edellä mainitussa ohjeessakin todetaan.

On kuitenkin syytä korostaa, että valtion virkamieslain mukainen kirjallinen varoitus ja esimiehen antama työnjohdollinen huomautus tulee virkamiehen oikeusturvan vuoksi pitää toisistaan selvästi erillään. Myös ennen huomautuksen antamista on virkamiestä asianmukaisesti kuultava, kuten Merenkululaitoksen ohjeissakin on edellytetty. Menettely on tältä osin ollut virheellinen.

Huomautus voidaan antaa joko kirjallisesti tai suullisesti (HaVM 5/1993 vp. s. 7). Jos huomautus annetaan kirjallisesti, siinä olisi mielestäni syytä nimenomaisesti todeta, että kysymys ei ole virkamieslain mukaisesta kurinpidollisesta seuraamuksesta, ja ettei huomautuksen antamiseen myöskään voi näin ollen hakea oikaisua virkamieslautakunnalta. Toisaalta oikaisumahdollisuuden puuttuminen korostaa tarvetta virkamiehen asianmukaiseen kuulemiseen ennen huomautuksen antamista.

Saamieni selvitysten perusteella ei ole mielestäni osoitettavissa, että liikennetoimialan päällikkö sinänsä olisi ylittänyt harkintavaltansa Teille lepoaikojen noudattamatta jättämisestä huomautuksen antaessaan.

Kiinnitän liikennetoimialan päällikön huomiota velvollisuuteen kuulla virkamiestä ennen huomautuksen antamista sekä edellä esittämiini käsityksiin menettelystä annettaessa huomautusta kirjallisena. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä vastauksesta.